

**TABEL METODOLOGIC DE COLECTARE A DATELOR
CU PRIVIRE LA
JUSTIȚIA PENTRU COPII**

Chișinău, 2014

Tabel elaborat în cadrul proiectului „O mai bună protecție a copiilor în sistemul de justiție al Republicii Moldova. Dejudiciarizarea cauzelor penale”, implementat de Institutul de Reforme Penale în parteneriat cu Reprezentanța UNICEF-Moldova.

Autori:

Igor DOLEA, Doctor habilitat în drept, profesor universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Victor ZAHARIA, Doctor în drept, conferențiar universitar, Universitatea de Stat din Moldova

Coordonator:

Daniela Groza, manager de proiect, IRP

Institutul de Reforme Penale (IRP)

str. Lomonosov nr.33,

mun. Chișinău, Republica Moldova

Tel./fax: (22) 92-51-71

e-mail: info@irp.md

www.irp.md

Opiniile exprimate în acest document aparțin autorilor și nu reflectă în mod necesar opiniile finanțatorilor.

TABEL METODOLOGIC DE COLECTARE A DATELOR CU PRIVIRE LA JUSTIȚIA PENTRU COPII

- Datele urmează a fi colectate **anual**.
- Scopul colectării datelor este planificarea și **monitorizarea politicilor și a programelor în domeniul justiției pentru copii și adaptarea acestora** în spiritul Convenției internaționale cu privire la drepturile copilului.
- **Indicatorii cantitativi** se calculează **în cifre**. **Indicatorii de politici** sunt estimați **în nivele** (nivelul 1 – nu există în legi sau politici; 2 – reflectat superficial în legi sau politici; 3 – reflectat moderat în legi sau politici; 4 – reflectat foarte bine în legi sau politici).
- În general, se recomandă **dezagregarea datelor**, ceea ce ar permite a identifica tendințele în privința anumitor grupuri mai vulnerabile de copii (după gen; vârstă; apartenența națională; categoriile de infracțiuni; categoriile de instituții de detenție; domiciliu etc.)

Nr.	Indicatorul	Definiția	Detalii	Modalitatea de calcul	Sursa de obținere a datelor
INDICATORI CANTITATIVI					
1.	COPIII ÎN CONFLICT CULEGEA	numărul de copii reținuți/arestați timp de 12 luni, raportat la 100 000 copii	nr. de copii reținuți nr. de copii arestați preventiv se vor analiza datele din <i>12 luni</i> ale anului precedent	informația privind nr. de copii reținuți în 12 luni ale anului precedent va fi oferită de către Ministerul Afacerilor Interne și/sau Procuratura Generală; informația privind nr. de copii arestați în 12 luni ale anului precedent va fi oferită de către CSM <u>nr. de copii reținuți / arestați în 12 luni</u> _____ . numărul total al copiilor la anumită dată /100 000	informația MAI, PG, CSM
2.	COPIII ÎN DETENȚIE (indicator de bază)	numărul de copii în detenție la anumită dată, raportat la 100	nr. de copii, la anumită dată, reținuți	informația privind nr. de copii, la anumită dată, reținuți va fi oferită de către Ministerul Afacerilor Interne și/sau Procuratura Generală;	informația MAI, PG, DIP

		000 copii	nr. de copii, <i>la anumită dată</i> , arestați preventiv nr. de copii, <i>la anumită dată</i> , care execută pedeapsa închisorii	informația privind nr. de copii, la anumită dată, arestați preventiv și cei care execută pedeapsa închisorii va fi oferită de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare <u>numărul total al copiilor în detenție la anumită dată</u> <u>numărul total al copiilor la anumită dată /100 000</u>	
3.	COPIII ÎN DETENȚIE PREVENTIVĂ <i>(indicator de bază)</i>	numărul de copii în detenție preventivă la anumită dată, raportat la 100 000 copii	nr. de copii, <i>la anumită dată</i> , arestați preventiv (până la începerea executării pedepsei; faza de urmărire penală, faza de judecată)	informația privind nr. de copii, <i>la anumită dată</i> , arestați preventiv va fi oferită de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare. <u>numărul copiilor, la anumită dată, arestați preventiv</u> <u>numărul total al copiilor la anumită dată /100 000</u>	informația DIP
4.	DURATA DETENȚIEI PREVENTIVE	durata detenției copiilor înainte de condamnare	durata detenției preventive (până la începerea executării pedepsei; faza de urmărire penală, faza de judecată) <u>se vor lua în calcul doar datele referitor la copiii în privința cărora a fost înlocuită/ revocată/ încetată arestarea preventivă pe parcursul perioadei analizate;</u> se vor analiza datele din ultimele 12 luni/anul precedent durata pe categorii: până la 1 lună;	informația privind nr. de copii care au fost deținuți preventiv efectiv pe perioadele indicate (până la 1 lună; 1 – 3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni; etc.) va fi oferită de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare <u>numărul copiilor deținuți preventiv 1-3 luni x 100 %</u> <u>numărul copiilor deținuți preventiv luați în calcul</u> <i>Similar pentru celelalte categorii:</i> <u>numărul copiilor deținuți preventiv 3-6 luni x 100 %</u>	informația DIP

			1 – 3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni; 12-24 luni; 24-60 luni; mai mult de 60 luni	numărul copiilor deținuți preventiv luați în calcul	
5.	DURATA PEDEPSEI ÎNCHISORII	durata detenției copiilor după condamnare	<p>perioada <u>efectiv executată</u> după condamnare (indiferent de termenul de pedeapsă)</p> <p>se vor lua în calcul <u>doar datele referitor la copiii care au fost liberați din locurile de detenție</u></p> <p>se vor analiza datele din ultimele 12 luni/anul precedent</p> <p>durata pe categorii: până la 1 lună; 1 – 3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni; 12-24 luni; 24-60 luni; mai mult de 60 luni</p>	<p>informația privind nr. de copii care au executat efectiv închisoarea pe perioadele indicate (până la 1 lună; 1 – 3 luni; 3-6 luni; 6-12 luni; etc.) va fi oferită de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare</p> <p>numărul copiilor executat efectiv 1-3 luni x 100 % numărul copiilor executat închisoarea luați în calcul</p> <p>Similar pentru celelalte categorii: numărul copiilor executat efectiv 3-6 luni x 100 % numărul copiilor executat închisoarea luați în calcul</p>	informația DIP
6.	DECESUL COPIILOR ÎN DETENȚIE	numărul de decesuri în timpul detenției timp de 12 luni, raportat la 1000 copii deținuți	<p>numărul copiilor care au decedat pe parcursul detenției (reținere, arestare preventivă sau executarea pedepsei închisorii)</p> <p>se vor analiza datele din ultimele 12 luni/anul precedent;</p> <p><i>nr. total al copiilor în detenție – vezi indicator 2</i></p>	<p>informația privind nr. de copii care au decedat pe parcursul detenției va fi oferită de către MAI și DIP</p> <p>numărul copiilor decedați în detenție în ultimele 12 luni numărul total al copiilor în detenție / 1000</p>	informația MAI informația DIP
7.	SEPARAREA COPIILOR DE ADULȚI	ponderea copiilor în detenție care nu sunt separați în totalitate de	reținere, arestare preventivă, executarea pedepsei închisorii	informația privind nr. de copii care sunt deținuți împreună cu adulții (aceleași celule și cei care utilizează aceleași facilități) va fi oferită de către MAI	informația MAI informația

		adulți	<p>se va lua în calcul numărul copiilor care sunt <i>deținuți în aceleași celule</i> cu adulții și <i>cei care utilizează aceleași facilități</i> (masa, spălătoria, duș, recreație etc.)</p> <p>se vor lua în calcul datele <i>la anumită dată calendaristică</i></p> <p><i>nr. total al copiilor în detenție – vezi indicator 2</i></p>	<p>și DIP</p> <p><u>numărul copiilor neseparați de adulți, la anumită dată</u> numărul total al copiilor în detenție / 100 %</p>	DIP
8.	CONTACTUL CU PĂRINȚII ȘI FAMILIA	ponderea copiilor în detenție care în ultimele trei luni au fost vizitați sau au vizitat părinții, tutorele/curatorul sau un membru adult al familiei	<p>arestare preventivă, executarea pedepsei închisorii</p> <p><i>nr. total al copiilor în detenție – vezi indicator 2, fără nr. copiilor reținuți</i></p>	<p>informația privind nr. de copii care în ultimele trei luni au fost vizitați sau au vizitat părinții, tutorele/curatorul sau un membru adult al familiei va fi oferită de către DIP</p> <p><u>numărul copii vizitați/au vizitat în ultimele 3 luni x100 %</u> numărul total al copiilor în detenție, la anumită dată</p>	informația DIP
9.	CONDAMNAREA LA PRIVAȚIUNE DE LIBERTATE (indicator de bază)	ponderea copiilor condamnați la privațiune de libertate din numărul total de copii condamnați	<p>copiii condamnați la închisoare <i>cu executare efectivă</i> (nu se includ cei liberați de pedeapsa penală)</p> <p>se vor analiza datele din ultimele 12 luni/anul precedent</p>	<p>informația privind nr. de copii condamnați la închisoare cu executare efectivă și numărul total de copii condamnați va fi oferită de CSM</p> <p><u>nr. copii condamnați la închisoare în 12 luni x100 %</u> nr. total de copii condamnați în 12 luni</p>	informația CSM
10.	DEJUDICIARIZAREA FAZA DE URMĂRIRE PENALĂ	ponderea copiilor care au intrat în schema de dejudiciarizare	<p>copiii în privința cărora cauza a fost încetată la faza de urmărire penală</p> <p>se vor analiza datele din ultimele</p>	<p>informația privind nr. de copii în privința cărora cauza a fost încetată la faza de urmărire penală va fi oferită de către Procuratura Generală;</p>	informația PG, CSM

	<i>(indicator de bază)</i>		12 luni/anul precedent <i>nr. total de copii condamnați în 12 luni – vezi indicatorul 9</i>	informația privind numărul total al copiilor în privința cărora <u>procesul a fost încetat la faza de judecare</u> și numărul total al copiilor condamnați va fi oferită de CSM <u>nr. copii încetată urmărirea penală în 12 luni x 100 %</u> nr. copii încetată urmărirea/cauza penală + condamnați în 12 luni	
11.	ASISTENȚA POST-DETENȚIE	ponderea copiilor eliberați din detenție cărora li s-a acordat asistență post-detenție	se vor lua în calcul datele referitor la toți copiii care au executat pedeapsa închisorii și au fost eliberați din detenție, <i>inclusiv condiționat</i> se vor analiza datele din ultimele 12 luni/anul precedent asistența post-detenție (<i>atât la liberarea condiționată cât și în bază de contract</i>)	informația privind nr. de copii care au executat pedeapsa închisorii și au fost eliberați din detenție, inclusiv condiționat va fi oferită de către DIP informația privind nr. de copii care beneficiază de asistență post-detenție va fi oferită de către Oficiul Central de Probațiune <u>nr. copii asistență post-detenție în 12 luni x 100 %</u> numărul de copii eliberați din detenție în 12 luni	informația DIP, OCP
INDICATORI DE POLITICI					
12.	INSPECTAREA INDEPENDENTĂ REGULATĂ	existența unui sistem care garantează efectuarea unor inspecții/monitorizări regulate independente a locurilor de detenție; ponderea instituțiilor în	vizite <i>independente</i> (cel puțin inspectorii nu pot fi angajați ai sistemului vizitat); vizite <i>regulate</i> ; scopul vizitelor – <i>evaluarea respectării regulilor și standardelor</i>	informația privind funcționarea sistemelor independente de <i>inspecție a locurilor de detenție în care se dețin copiii</i> va fi oferită de către instituțiile centrale (Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Oficiul Avocatului Poporului, Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, Procuratura Generală) se va împărți numărul locurilor de detenție <i>în care se</i>	note informative / rapoarte MJ, MAI, OAP, MNPT, PG; rapoarte credibile ale

		care, în ultimele 12 luni, au fost efectuate inspecții independente	<i>NB:Indicatorii de politicisuntestimațiînnivele.</i>	<p><i>dețin copii</i> care au fost vizitate de către inspecții independente în ultimele 12 luni la numărul total al locurilor de detenție <i>în care se dețin copiii</i> funcționale în acea perioadă și se va înmulți cu 100 %</p> <p><u>nr. locuri de detenție în care se dețin copiii vizitate x 100 %</u> nr. total de locuri de detenție în care se dețin copiii</p>	ONG-urilor
13.	MECANISMUL DE DEPUNERE A PLÂNGERILOR	<p>existența unui sistem de depunere a plângerilor de către copiii în detenție;</p> <p>ponderea instituțiilor de detenție a copiilor în care sistemul de depunere a plângerilor funcționează</p>	<p>plângeri depuse către <i>administrația locului de detenție</i>;</p> <p>plângeri depuse către <i>instituțiile de inspectare independentă sau instanța de judecată</i></p> <p><i>NB:Indicatorii de politicisuntestimațiînnivele.</i></p>	<p>informația privind sistemul de depunere a plângerilor de către copiii în detenție va fi oferită de către instituțiile centrale (Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Oficiul Avocatului Poporului, Mecanismul Național de Prevenire a Torturii, Procuratura Generală)</p> <p>se va împărți numărul locurilor de detenție în care se <i>dețin copii</i> și în care funcționează sistemul de depunere a plângerilor la numărul total al locurilor de detenție în care <i>se dețin copiii</i> funcționale în acea perioadă și se va înmulți cu 100 %</p> <p><u>nr. locuri de detenție copiii cu mecanism plângerix 100 %</u> nr. total de locuri de detenție în care se dețin copiii</p>	<p>note informative / rapoarte MJ, MAI, OAP, MNPT, PG;</p> <p>rapoarte credibile ale ONG-urilor</p>
14.	SISTEMUL SPECIALIZAT DE JUSTIȚIE PENTRU COPII <i>(indicator de bază)</i>	existența unui sistem specializat de justiție pentru copii	<p>legi, proceduri, instituții specializate în lucrul cu și pentru copiii în conflict cu legea;</p> <p>judecători, procurori, avocați, consilieri de probațiune, mediatori, <i>servicii extra-justiție specializate în</i></p>	informația privind sistemul specializat de justiție pentru copii va fi oferită de către instituțiile centrale (Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Interne, Procuratura Generală, Consiliul Superior al Magistraturii, Uniunea Avocaților, Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat, Consiliul de Mediere, Ministerul Muncii Protecției Sociale și	note informative / rapoarte MJ, MAI, PG, CSM, UA, CNAJGS, CM, MMPSF

			<p><i>lucrul cu copiii în sistemul de justiție</i></p> <p>proceduri prietenoase copiilor în sistemul de justiție</p> <p><i>măsuri alternative procedurilor judiciare și protecției instituționalizate</i></p> <p><i>strategii distincte pentru copiii victime și martori ai infracțiunii</i></p> <p><i>NB: Indicatorii de politici sunt estimați în nivele.</i></p>	Familiei)	rapoarte credibile ale OAP, ONG-urilor
15.	PREVENIREA	existența unui plan național de prevenire a delincvenței juvenile	<p>existența planurilor la nivel central și a <i>mecanismului de implementare</i>;</p> <p>susținerea familiilor cu copii în situații de risc;</p> <p>rețele locale pentru copiii vulnerabili;</p> <p>servicii de suport pentru familii cu venit redus;</p> <p>posibilități de muncă și instruire profesională pentru copii;</p> <p>interdicția pedepselor corporale și</p>	informația privind prevenirea delincvenței juvenile va fi oferită de către instituțiile centrale (Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei; Ministerul Educației; Ministerul Culturii; Ministerul Tineretului și Sportului; Ministerul Afacerilor Interne; Ministerul Justiției; Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului)	<p>note informative / rapoarteMM PSF, ME, MC,MTS, MAI, MJ, CNPDC</p> <p>rapoarte credibile ale OAP, ONG-urilor</p>

			<p>reducerea violenței în familie;</p> <p>prevenirea abuzului de alcool și substanțe;</p> <p>oportunități educaționale alternative și complementare învățământului școlar;</p> <p>activități culturale și sportive pentru copii;</p> <p><i>sensibilizarea copiilor referitor la drepturile și obligațiile lor</i></p> <p><i>NB:Indicatorii de politicisuntestimațiînnivele.</i></p>		
--	--	--	---	--	--

Anexa 1: DATE REFERITOR LA JUSTIȚIA PENTRU COPII, 2013

Nr.	Indicatorul	Definiția	Date oferite, sursa	Comentariu IRP
INDICATORI CANTITATIVI				
1.	COPIII ÎN CONFLICT CULEGEA	numărul de copii reținuți/arestați timp de 12 luni raportat la 100 000 copii	nr. de copii reținuți în 12 luni (anul 2013) MAI ¹ : 116 copii reținuți ² PG: 35 copii reținuți ³ nr. de copii arestați preventiv în 12 luni (anul 2013) CSM: nu dispune de aceste date ⁴ PG: 24 copii ⁵ MAI: 68 copii ⁶ DIP: 43 copii ⁷	indicatorul nu poate fi calculat, în virtutea datelor cu caracter contradictoriu
2.	COPIII ÎN DETENȚIE (indicator de bază)	numărul de copii în detenție la anumită dată ⁸ , raportat la 100 000 copii	nr. de copii reținuți (la 01.01.2014) MAI: nu dispune de aceste date nr. de copiii arestați preventiv (la 01.01.2014) DIP: 43 copii arestați (41 băieți, 2 fete) ⁹ nr. de copiii care execută pedeapsa închisorii (la 01.01.2014) DIP: nu a oferit asemenea date	indicatorul nu poate fi calculat, în virtutea datelor incomplete
3.	COPIII ÎN DETENȚIE PREVENTIVĂ (indicator de bază)	numărul de copii în detenție preventivă la anumită dată, raportat	nr. de copiii arestați preventiv (până la începerea executării pedepsei) la 01.01.2014	date complete, conform metodologiei

¹ MAI consideră că nu este sursa primară de obținere a acestor informații, ci organele procuraturii.

² Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

³ Răspuns al Procuraturii Generale (nr. 25-9d/2014- 128 din 07 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/201 din 10 Februarie 2014.

⁴ Răspuns al Consiliului Superior al Magistraturii (nr.310 din 06 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/205 din 10 Februarie 2014.

⁵ Răspuns al Procuraturii Generale (nr. 25-9d/2014- 128 din 07 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/201 din 10 Februarie 2014.

⁶ Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

⁷ Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

⁸ Solicitat de IRP pentru 01 ianuarie 2014.

⁹ Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

		la 100 000 copii	<p>DIP: 23 copii (21 băieți, 2 fete) arestați la faza de urmărire penală, 13 copii (13 băieți, 0 fete) arestați la faza de judecare a cauzei, 7 (7 băieți, 0 fete) copii arestați până la începerea executării pedepsei¹⁰</p> <p>BNS nr. total de copii 0-18 ani (la 01.01.2014): 749.350 (385.223 băieți, 364,127 fete)¹¹</p> <p>Indicator: 5,74 persoane la 100 000 copii</p>	
4.	DURATA DETENȚIEI PREVENTIVE	durata detenției copiilor înainte de condamnare	<p>durata detenției preventive (până la începerea executării pedepsei)</p> <p>DIP: 8 copii arestați pentru perioada 1-3 luni- 19%, 20 copii arestați pentru perioada 3-6 luni- 46%, 15 copii arestați pentru perioada 6-12 luni - 35%¹²</p>	Deși datele furnizate sunt pertinente , indicatorul nu poate fi calculat conform metodologiei deoarece informația DIP face referință la durata pentru care sunt deținuți copiii arestați la 01.01.2014, <u>deși urma a se lua în calcul doar datele referitor la copiii în privința cărora a fost înlocuită/ revocată/ încetată arestarea preventivă pe parcursul anului 2013.</u>
5.	DURATA PEDEPSEI ÎNCHISORII	durata detenției copiilor după condamnare	<p>perioada efectiv executată după condamnare</p> <p>DIP: 8 copii au executat efectiv pedeapsa închisorii după condamnare, durata executării fiind 24 -60 luni¹³</p>	indicator calculat de către DIP; date complete, conform metodologiei

¹⁰Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

¹¹Datele sunt preluate de la Biroul Național de Statistică a Republicii Moldova: <http://statbank.statistica.md/pxweb/Dialog/Saveshow.asp>

¹²Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

¹³Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

			(durata detenției copiilor după condamnare:100 % - 24-60 luni)	
6.	DECESUL COPIILOR ÎN DETENȚIE	numărul de copii care au decedat în timpul detenției timp de 12 luni, raportat la 1000 copii deținuți	numărul copiilor care au decedat pe parcursul detenției (reținere, arestare preventivă sau executarea pedepsei închisorii) DIP: 0 copii¹⁴ MAI: 0 copii¹⁵ PG: 0 copii¹⁶	indicatorul calculat de către MAI, DIP, PG; date complete, conform metodologiei , chiar dacă indicatorul 2 nu este calculat
7.	SEPARAREA COPIILOR DE ADULȚI	ponderea copiilor în detenție care nu sunt separați în totalitate de adulți	numărul copiilor care sunt deținuți (reținere, arestare preventivă, executarea pedepsei închisorii) în aceleași celule cu adulții și cei care utilizează aceleași facilități (masa, spălătoria, duș, recreație etc.) MAI: nu dispune de aceste date ¹⁷ DIP: 0 copii¹⁸(0 %)	indicatorul nu poate fi calculat conform metodologiei , în virtutea datelor incomplete; indicatorul 7 poate fi calculat doar pentru instituțiile de detenție din sistemul penitenciar , chiar dacă indicatorul 2 nu este calculat
8.	CONTACTUL CU PĂRINȚII ȘI FAMILIA	ponderea copiilor în detenție care în ultimele trei luni au fost vizitați sau au vizitat părinții, tutorele/curatorul sau un membru adult al familiei	ponderea copiilor în detenție (arestare preventivă, executarea pedepsei închisorii) care în ultimele trei luni au fost vizitați sau au vizitat părinții, tutorele/curatorul sau un membru adult al familiei DIP: în ultimele 3 luni ale anului 2013 au fost vizitați 15 copii cu statut de condamnat- 57% din totalul copiilor care ispășesc pedeapsa cu închisoarea și 11 minori aflați în Izolatoarele de Urmărire Penală- 28% din totalul copiilor arestați ¹⁹	indicatorul calculat de către DIP, similar metodologiei propuse; se menține o neclaritate referitor la numărul total al copiilor în detenție la data de 01.01.2014

¹⁴Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

¹⁵Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

¹⁶Răspuns al Procuraturii Generale (nr. 25-9d/2014- 128 din 07 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/201 din 10 Februarie 2014.

¹⁷Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

¹⁸Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

¹⁹Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

			ponderea copiilor în detenție cu statut de condamnat care în ultimele trei luni au fost vizitați sau au vizitat părinții, tutorele/curatorul sau un membru adult al familiei - 57% din totalul copiilor care ispășesc pedeapsa cu închisoarea ; ponderea copiilor în detenție cu statut de arestat care în ultimele trei luni au fost vizitați sau au vizitat părinții, tutorele/curatorul sau un membru adult al familiei - 28% din totalul copiilor arestați ;	
9.	CONDAMNAREA LA PRIVAȚIUNE DE LIBERTATE <i>(indicator de bază)</i>	ponderea copiilor condamnați la privațiune de libertate din numărul total de copii condamnați	pondereacopiilor condamnați la închisoare cu executare efectivă (nu se includ cei liberați de pedeapsa penală) indicatorul este calculat anual de către CSM, informația este plasată pe pagina web a CSM, pentru 2013 constituind 15.1 % vezi http://www.csm.md/files/Statistica/2013/12%20luni/Generalizare.pdf , pag. 4	date complete, conform metodologiei
10.	DEJUDICIARIZAREA FAZA PRESENTENȚIALĂ <i>(indicator de bază)</i>	ponderea copiilor care au intrat în schema de dejudiciarizare	copii în privința cărora cauza a fost încetată la faza de urmărire penală (art. 109, 54, 55, 59 C.P.), anul 2013 PG²⁰: 986 cauze penale împotriva copiilor au fost încetate, din acestea: - 706 au fost încetate în baza prevederilor art.109 C.P.- 71,6 %, - 83 au fost încetate în temeiul art.54 C.P.–8,4 % - 13 au fost încetate în baza prevederilor art.55 C.P.– 1,3%, - 2 cauze încetate în baza prevederilor art.59 C.P.-0,2%, - 73 pe motiv că persoana nu a atins vârsta de tragere la răspundere- 7,4% ²¹ . CSM: numărul total al copiilor condamnați constituie 233 persoane,	indicatorul nu poate fi calculat conform metodologiei ; indicatorul poate fi deduscuaproximație după o altă metodă ; <u>evidența se duce în baza cauzelor și nu a copiilor implicați în cauze</u> ; lipsește informația privind numărul total al copiilor în

²⁰Se duce evident **cauzelor penale** și nu a copiilor implicați în aceste cauze.

²¹Răspuns al Procuraturii Generale (nr. 25-9d/2014- 128 din 07 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/201 din 10 Februarie 2014.

			<p>vezi:http://www.csm.md/files/Statistica/2013/12%20luni/Generalizare.pdf, p. 4</p> <p>Astfel, ar rezulta ~3% din copii intră în schema de dejudiciarizare (în prezumție că o cauză, de regulă, implică doar un copil).</p> <p>NB: schema de dejudiciarizare nu se limitează la luarea deciziei la faza de urmărire penală, dar include și asistența/protecția copilului post-decizie.</p>	<p>privința cărora <u>procesul a fost încetat la faza de judecare</u>;</p>
11.	ASISTENȚA POST-DEȚENȚIE	<p>ponderea copiilor eliberați din dețenție cărora li s-a acordat asistență post-dețenție</p>	<p>copii eliberați din dețenție cărora li s-a acordat asistență post-dețenție</p> <p>DIP: 10 copii au executat pedeapsa închisorii, inclusiv eliberați din dețenție²²</p> <p>OCP²³: 6 copii eliberați din închisoare au primit asistență psihosocială²⁴</p> <p>Astfel, ar rezulta 60 % (vezi comentariu IRP)</p>	<p>indicatorul nu poate fi calculat conform metodologiei, în virtutea datelor cu caracter contradictoriu;</p> <p>se menține o neclaritate referitor la numărul total al copiilor eliberați din dețenție în anul 2013 (indicator 5 și 11);</p>
INDICATORI DE POLITICI				
12.	INSPECTAREA INDEPENDENTĂ REGULATĂ	<p>existența unui sistem care garantează efectuarea unor inspecții/monitorizări regulate independente a locurilor de dețenție;</p> <p>ponderea instituțiilor în care, în ultimele 12</p>	<p>vizite independente (cel puțin inspectorii nu pot fi angajați ai sistemului vizitat); vizite regulate; scopul vizitelor – evaluarea respectării regulilor și standardelor</p> <p>Centrul pentru Drepturile Omului: Angajații CpDOM și avocații parlamentari au realizat 148 de vizite în inspectoratele de poliție, 53 de vizite realizate în cadrul penitenciarelor dintre care 20 au fost realizate în cele 5</p>	<p>indicatorul poate fi calculat conform metodologiei;</p> <p>datele referitor la ponderea instituțiilor în care, în ultimele 12 luni, au fost efectuate inspecții independente pot fi parțial deduse (ex. pentru izolatoarele de urmărire penală - 100 %), deși</p>

²²Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

²³ OCP nu duce evidență a copiilor care au intrat în sistem în anul 2013, dar per total copii la evidență.

²⁴Răspuns al Oficiului Central de Probație iunie (nr. 2/03190 din 03 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/200 din 10 Februarie 2014.

		<p>luni, au fost efectuate inspecții independente</p>	<p>penitenciare cu statut de izolator de U.P. unde se află arestați inclusiv minori (Cahul, Bălți, Chișinău, Rezina, Bender).</p> <p>Ministerul Afacerilor Interne: Izolatoarele de detenție provizorie ale inspectoratelor de poliție ale IGP sunt verificate permanent la capitolul respectării drepturilor omului de către Direcția management operațional al IGP al MAI. Spre exemplu, în perioada 04-14 noiembrie 2013 (conf. Dispoziției IGP al MAI nr.34/1-475 din 29 octombrie 2013) și 10-14 decembrie 2013 (conform dispoziției IGP a MAI nr. 34/1-5809 din 09 decembrie 2013) au fost supuse verificărilor izolatoarele de detenție provizorie a inspectoratelor de poliție: Ocnița, Briceni, Edineț, Rîșcani, Dondușeni, Drochia, Bălți, Glodeni, Soroca, Sîngerei, Șoldănești, Florești, Rezina, Fălești, Ungheni, Călăraș, Telenești, Orhei, Nisporeni, Anenii Noi, Căușeni, Ștefan Vodă, Basarabeasca, Comrat, Ceadâr-Lunga, Taraclia, Cahul, Cantemir, Leova Ocnița, Briceni, Edineț, Rîșcani, Drochia, Bălți, Glodeni, Soroca, Sîngerei, Șoldănești, Florești, Rezina, Fălești, Ungheni, Călărași, Telenești, Orhei și Nisporeni.</p> <p>Controlul respectării legilor în izolatoarele de detenție preventivă ale IGP al MAI se execută <u>practic</u> zilnic de către organele procuraturii în temeiul lit. i) art. 5 al Legii cu privire la Procuratură. Pe parcursul perioadei de referință izolatoarele de detenție provizorie au fost monitorizate și inspectate inclusiv de către Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”, Institutul pentru drepturile omului și Programul Națiunilor Unite pentru Dezvoltare²⁵.</p>	<p>nu totdeauna e posibil de a determina frecvența și eficiența vizitelor realizate de către anumite instituții de monitorizare</p>
--	--	---	--	---

²⁵Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

		<p>Procuratura Generală:</p> <p>În conformitate cu prevederile articolului 177 Cod de executare, procurorul exercită, în modul stabilit de lege, controlul respectării legislației de către administrația instituțiilor și organelor care asigură executarea hotărârilor cu caracter penal. Toate instituțiile penitenciare sunt monitorizate permanent de procurori, fiind vizitate de către procurori nu mai rar de o dată pe săptămână. În acest context, controalele exercitate de procurori și examinarea condițiilor de detenție au indicat că deținuții minori se dețin separat de cei majori, fiind organizat în toate locurile de detenție procesul de școlarizare continuă.</p> <p>Imediat după etaparea primului contingent de condamnați, la 02.05.2013, procurorii secției control al executării pedepselor și locurilor de detenție din cadrul procuraturii Generale, conducerea procuraturii sect. Rîșcani, mun. Chișinău, în a cărei rază este amplasat penitenciarul, împreună cu procurorii responsabili de verificarea executării pedepselor și locurilor de detenție în penitenciarele amplasate în sector, s-au deplasat în Penitenciarul nr.10 Goian, pentru a se documenta cu condițiile de detenție. În timpul inspectării a fost organizată o ședință de lucru comună cu conducerea și angajații penitenciarului, în cadrul căreia a fost discutată modalitatea de documentare a infracțiunilor săvârșite în locurile de detenție și de informare a procurorului. Trimestrial sunt organizate ședințe cu participarea șefilor penitenciarelor amplasate în sector, inclusiv a șefului Penitenciarului nr.10 Goian. În cazul unor situații excepționale în Penitenciarul nr.10 Goian, cum ar fi declararea grevei foamei, comiterea unor fapte prejudiciabile, procurorii se deplasează la fața locului pentru documentarea cazurilor sesizate²⁶.</p>	
--	--	---	--

²⁶Răspuns al Procuraturii Generale (nr. 25-9d/2014- 128 din 07 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/201 din 10 Februarie 2014.

			<p>Departamentul Instituțiilor Penitenciare: Instituțiile pentru minori și tineri la nivel național și local ce pot monitoriza și inspecta instituțiile pentru minori: Avocatul parlamentar, Procuratura, CpDOM, Comisiile locale de monitorizare; instituții neguvernamentale (realizarea studiilor în domeniul respectării drepturilor omului/copilului). Pe parcursul anului 2013 au vizitat instituțiile penitenciare în care se dețin minori: Centru pentru Drepturile Omului fil. Cahul, Comisia locală de monitorizare or.Cahul, Avocatul Parlamentar Aurelia Grigoriu, reprezentanții Procuraturii, reprezentanții Direcției Municipale a Protecției Drepturilor Copilului, etc²⁷.</p> <p>Aprecierea IRP – Nivelul 3 (reflectat relativ bine în legi și politici, dar continuă să existe anumite inconsecvențe în activitatea mecanismelor de monitorizare a locurilor de detenție a copiilor. Independența și capacitatea de operare a unor mecanisme de monitorizare poate fi pusă la dubii).</p>	
13.	MECANISMUL DE DEPUNERE A PLÂNGERILOR	<p>existența unui sistem de depunere a plângerilor de către copiii în detenție;</p> <p>ponderea instituțiilor de detenție în care sistemul de depunere a plângerilor funcționează</p>	<p>existența unui sistem de depunere a plângerilor de către copiii în detenție</p> <p>Centrul pentru Drepturile Omului: Potrivit Legii cu privire la avocații parlamentari nr.1349-XIII din 17 octombrie 1997, avocatul parlamentar, angajații CpDOM și membrii Consiliului Consultativ au dreptul să aibă întreveneri nelimitate și convorbiri personale cu persoana aflată în locurile de detenție. În cadrul vizitelor preventive și de monitorizare s-au purtat discuții cu minorii deținuți, iar pe parcursul celor 12 luni ale anului 2013 nu au parvenit petiții din partea minorilor aflați în locurile de detenție, la fel nu au fost înregistrate nici apeluri telefonice la Liniile fierbinți ce activează sub egida avocaților parlamentari²⁸.</p>	<p>indicatorul poate fi calculat conform metodologiei;</p> <p>datele referitor la ponderea instituțiilor în care sistemul de depunere a plângerilor funcționează pot fi deduse din informația prezentată; nu totdeauna e posibil de a determina categoriile de plângeri, aspectele invocate și rezultatele examinării</p>

²⁷Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

²⁸Răspuns al Centrului pentru Drepturile Omului din Moldova (nr. 07-9/47 din 17 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/204 din 10 Februarie 2014.

			<p>Ministerul Afacerilor Interne:</p> <p>Referitor la sistemul de depunere a plângerilor de către minorii deținuți (indicatorul 13), menționăm că preveniții minori în conformitate cu Ordinul MAI nr.223 din 06 iulie 2012 referitor la aprobarea Instrucțiunilor privind activitatea izolatoarelor de detenție provizorie ale Ministerului Afacerilor Interne sunt în drept să adreseze procurorului, ofițerului de urmărire penală sau altor instituții cereri sau plângeri prin intermediul administrației izolatorului de detenție provizorie, care este obligată să organizeze expedierea imediată a acestora destinatarului sau organului competent pentru examinare conform legii. Plângerile minorilor adresate în organele, instituțiile de stat și organizațiile obștești ce conțin pretenții legitime, care pot fi satisfăcute de administrația IDP sau inspectoratul de poliție, se soluționează fără a aștepta rezultatele examinării de către aceste organe²⁹.</p> <p>Procuratura Generală:</p> <p>Ținând cont de contingentul de condamnați deținuți în Penitenciarul nr.10 Goian, care sunt minori, activitatea acestuia este permanent monitorizată de Secția control al executării pedepselor și locurilor de detenție în comun cu Procuratura sect. Rîșcani, mun. Chișinău, care reacționează imediat și prompt la orice informație despre incidente, în limitele competențelor stabilite. În anul 2013, procurorii au examinat 957 petiții parvenite de la condamnați. Din numărul total de petiții examinate, doar 133 au fost admise, în rest argumentele expuse în petiții nu și-au găsit confirmare. Petiții din partea minorilor n-au parvenit. Audiența cetățenilor se efectuează de către toți procurorii, conform</p>	
--	--	--	---	--

²⁹Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

			<p>„Programului de audiență a cetățenilor”. Pe parcursul anului curent au fost primiți în audiență, inclusiv în instituțiile penitenciare 426 cetățeni. Au avut loc discuții cu toți deținuții minori din penitenciare (cu fiecare în parte, confidențial).În mecanismul de examinare a plângerilor deținuților minori un loc aparte revine Avocatului parlamentar, care are atribuții directe la examinarea tuturor plângerilor parvenite de la cetățeni și are dreptul de a efectua vizite în toate locurile de detenție din Republică³⁰.</p> <p>Departamentul Instituțiilor Penitenciare: În conformitate cu prevederile Legii cu privire la petiționare 190/1994, toate cererile, plângerile, petițiile adresate Departamentului Instituțiilor Penitenciare sunt înregistrate în Fișa de evidență și control, registrul de evidență a petițiilor, baza de date „Secretariat”. Fiecare executor la ridicarea petițiilor din Secretariat se semnează pe versoul fișei de evidență și control, toate petițiile se examinează în termenii prevăzuți de legislație, petiționarii fiind informați despre măsurile întreprinse în formă scrisă, la necesitate pentru rezolvarea anumitor probleme ce țin de detenție executorii se deplasează în teritoriu.</p> <p>De asemenea, este de menționat faptul că, toate petițiile deja examinate sunt verificate în Secretariat, în ceea ce privește calitatea răspunsului, argumentarea pozitivă a informației relatate în răspuns precum și materialele din anexă în baza cărora a fost perfectat răspunsul. Conform indicației Directorului DIP, se efectuează controale inopinate în instituțiile penitenciare la capitolul respectării cadrului legal privind petiționarea.Cu referire la mecanismul de depunere a plângerilor de către minorii în detenție - pe parcursul anului 2011, în cadrul proiectului „Suport Ministerului</p>	
--	--	--	---	--

³⁰Răspuns al Procuraturii Generale (nr. 25-9d/2014- 128 din 07 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/201 din 10 Februarie 2014.

			<p>Justiției în promovarea reformelor justiției pentru copii” implementat de MJ în parteneriat cu UNICEF Moldova a fost realizat „Studiul privind evaluarea și dezvoltarea mecanismului de depunere a plângerilor de către copiii în detenție” în care sunt formulate recomandări pentru DIP ce propun: operarea modificărilor în Codul de Executare, Codul de Procedură penală și Legea cu privire la petiționare prin care urmează a se reglementa expres capacitatea minorului de a-și exercita personal dreptul la petiționare; introducerea în Codul de executare a unor reglementări ce ar stabili o procedură detaliată privind modalitatea de depunere de către minorii în detenție a plângerilor scrise și procedura de examinare a acestora; operarea modificărilor în Codul de executare și Statutul Executării pedepsei de către condamnați prin care s-ar simplifica procedurile de depunere a plângerilor verbale ale deținuților minori; includerea în Codul de executare a reglementărilor care stabilesc obligația statului, prin administrația penitenciară, de a suporta cheltuielile legate de exercitarea drepturilor minorilor la petiționare prin cereri și sesizări adresate autorităților publice, organelor judiciare, instanțelor sau organizațiilor internaționale interguvernamentale a căror competență este acceptată și recunoscută de RM etc³¹.</p> <p>Aprecierea IRP – Nivelul 3 (reflectat relativ bine în legi și politici, dar continuă să existe anumite deficiențe legislative și practici defectuoase de implementare).</p>	
14.	SISTEMUL SPECIALIZAT DE JUSTIȚIE PENTRU COPII	existența unui sistem specializat de justiție pentru copii	legi, proceduri, instituții specializate în lucrul cu și pentru copiii în conflict cu legea; judecători, procurori, avocați, consilieri de probațiune, mediatori, servicii extra-justiție specializate în lucrul cu copiii în sistemul de justiție; proceduri prietenoase copiilor în	indicatorul poate fi calculat conform metodologiei; nu totdeauna e posibil de a

³¹Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

	(indicator de bază)	<p>sistemul de justiție; măsuri alternative procedurilor judiciare și protecției instituționalizate; strategii distincte pentru copiii victime și martori ai infracțiunii</p> <p>Centrul pentru Drepturile Omului: Potrivit art. 14 din proiectul de lege cu privire la avocatul poporului: „<i>Avocatul poporului este asistat în activitatea sa de un adjunct specializat în protecția drepturilor copilului (în continuare - avocatul pentru protecția drepturilor copilului)</i>”.</p> <p>Ministerul Afacerilor Interne: Contravențiile comise de către minori se examinează de către inspectorii de sector, iar cauzele penale în care figurează victime sau martori minori sunt examinate de către cei mai pregătiți ofițeri de urmărire penală, de regulă, de către un ofițeri superior de urmărire penală. Pentru trimestrul I curent DGUP a IGP a planificat elaborarea și aprobarea dispoziției cu privire specializarea ofițerilor de urmărire penală care se vor specializa în cercetarea infracțiunilor în care figurează victime sau martori minori.</p> <p>Cauzele penale în care figurează persoane bănuite minore se transmit procurorului din momentul în care se constată că făptuitorul este minor sau în perioada în care a comis infracțiunea era minor, or competența materială exclusivă în aceste cauze este atribuită procurorului.</p> <p>În perioada 20.05.2013-31.05.2013, 45 angajați al Secției siguranță copii, au fost instruiți privind bunele practici de comunicare eficientă cu copiii, cursul fiind organizat cu suportul Reprezentanței în Republica Moldova a Fundației Terre des Hommes, Lausanne-Elveția, care își vor extinde activitatea de instruire în cadrul</p>	<p>determina relevanța și suficiența activităților de consolidare a specializării (ex: actualizarea listelor, instruirea și suficiența instruirii)</p>
--	----------------------------	--	--

		<p>subdiviziunilor teritoriale de poliție, în vederea prevenirii și combaterii tuturor formelor de abuz, neglijență, exploatare și sporirii nivelului de siguranță și protecție a copiilor. În vederea extinderii instruirii pe domeniu, în perioada 25 noiembrie – 10 decembrie 2013, au fost desfășurate 11 ateliere de instruire regionale la care au participat 654 de angajați ai Secției interacțiune comunitară, care își vor extinde activitatea de instruire în cadrul subdiviziunilor teritoriale de poliție, privind „Comunicarea eficientă cu copiii”. Cu suportul Reprezentanței UNICEF în Republica Moldova au fost instruiți 15 ofițeri de urmărire penală în calitate de formatori în domeniul justiției juvenile, care la rândul lor pe parcursul anului curent vor instrui alți angajați ai poliției. În cadrul proiectului UE - UNICEF a fost instruit în calitate de formator al formatorilor lectorul Academiei de Poliție „Ștefan cel Mare”, dl. Anatolie Andronache, care la rândul său a elaborat un manual în domeniul justiției juvenile. Acest manual urmează să fie pus la dispoziția ofițerilor de urmărire penală³².</p> <p>Procuratura Generală:</p> <p>În baza ordinului Procurorului General nr.808-p din 07.09.2010 privind sarcinile organelor Procuraturii în domeniul protecției drepturilor copilului și îndeplinirii justiției pentru minori, în toate procuraturile teritoriale activează procurori responsabili de respectarea legislației cu privire la protecția drepturilor copilului, prevenirea și combaterea delincvenței juvenile (procurori specializați în problemele copiilor).</p> <p>Pentru ridicarea eficienței în activitatea procurorilor specializați, în anul 2013 a continuat desfășurarea activităților de instruire, inclusiv în afara procesului de instruire continuă, realizat în cadrul</p>	
--	--	--	--

³²Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

			<p>Institutului Național de Justiție. De asemenea, mai mulți procurori specializați au participat la seminare și sesiuni de supervizare în domeniul audierii copiilor victime/martori ai abuzului și neglijării.</p> <p>Procurorii teritoriali sunt permanent atenționați asupra realizării eficiente a sarcinilor organelor Procuraturii în domeniul protecției drepturilor copilului și îndeplinirii justiției pentru minori, în special să asigure: implicarea cu prioritate a procurorilor specializați în problemele minorilor la exercitarea/conducerea urmăririi penale pe cauzele cu minori și la examinarea petițiilor/sesizărilor despre pretense încălcări a drepturilor copiilor; evidența distinctă a acestui segment al activității de procuror; colaborarea eficientă a organului procuraturii cu administrația locală, organele de poliție, de protecție socială, asistență medicală, instituțiile de învățământ etc., în domeniul protecției drepturilor copilului și contracarării criminalității juvenile, inclusiv promovării culturii juridice în rândurile copiilor³³.</p> <p>Consiliul Superior al Magistraturii: În conformitate cu Hotărârea CSM în anul 2013 au fost desemnați 48 de judecători din instanțele de judecată de nivelul I și II specializați pe cauze cu implicarea copiilor.³⁴</p> <p>Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat³⁵: În cadrul sistemului de asistență juridică garantată de stat este instituită o listă specializată de avocați care acordă acest tip de asistență pe cauzele penale cu implicarea copiilor. Lista de avocați</p>	
--	--	--	--	--

³³Răspuns al Procuraturii Generale (nr. 25-9d/2014- 128 din 07 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/201 din 10 Februarie 2014.

³⁴Hotărârea CSM nr.219/8 din 05 martie 2013 cu privire la desemnarea judecătorilor în vederea specializării pentru examinarea cauzelor cu implicarea copiilor, vezi <http://csm.md/files/Hotaririle/2013/8/219-8.pdf>.

³⁵Consiliul Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat susține că sistemul de evidență automatizată a datelor statistice din cadrul sistemului de asistență juridică garantată de stat permite Oficiilor teritoriale ale CNAJGS colectarea de date statistice privind copiii beneficiari de asistență juridică garantată de stat pe cauzele penale, civile, contravenționale și de urgență. Aceste date sunt colectate trimestrial și pot fi utilizate ca indicatori cantitativi întru colectarea de date privind copiii care intră în contact cu sistemul de justiție.

			<p>este actualizată o dată la 6 luni. La momentul actual conform Hot.CNAJGS nr.46 din 16 decembrie 2013, lista specializată de avocați numără 22 de prestatori de servicii de asistență juridică garantată de stat pe cauzele cu implicarea copiilor. Din cei 22 de avocați specializați, 15 avocați acordă asistență juridică garantată de stat în circumscripția Oficiului Teritorial Chișinău, 1 avocat în circumscripția Oficiului Teritorial Cahul al CNAJGS și 3 avocați în circumscripția Oficiului teritorial Comrat al CNAJGS³⁶.</p> <p>Uniunea Avocaților: informație similară cu CNAJGS.</p> <p>Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei: Sistemul specializat de justiție pentru copii, în anul 2013 au fost inițiate procedurile pentru negocierea și semnarea Memorandumului de Înțelegere bilateral cu Misiunea Norvegiană de Experți pentru Promovarea Supremației Legii în Moldova (NORLAM). În cadrul parteneriatului vizat, va fi examinată posibilitatea instruirii unui Centrul de asistență a copiilor victime/martori ai infracțiunilor în subordinea MMPSF care să ofere expertiză pentru specialiștii implicați³⁷.</p> <p>Consiliul de Mediere: La momentul actual, nu există o listă specializată a mediatorilor. Pentru perioada 08.05-30.05 este preconizat instruirea inițială a 20 de mediatori din Republica Moldova specializați în cauze penale cu implicarea copiilor. Nu sunt prevăzute cursuri pentru formarea continuă a mediatorilor.</p>	
--	--	--	--	--

³⁶Răspuns al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat (nr. 46 din 25 Februarie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/208 din 10 Februarie 2014.

³⁷Răspuns al Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei al Republicii Moldova (nr.01-754 din 28 Februarie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/202 din 10 Februarie 2014.

Departamentul Instituțiilor Penitenciare:

În anul 2012, în instituțiile penitenciare unde se dețin minori a fost introdusă funcția de „psihologul copilului”, în penitenciarul nr.10-Goian - penitenciar pentru deținerea condamnaților minori, a fost introdusă o nouă structură de state, în care a fost acordată prioritate personalului serviciului educativ, acesta incluzând un număr mai mare de educatori și asistenți sociali.

Totodată, în cadrul proiectului comun al MJ și UNICEF „Suport Ministerului Justiției în promovarea reformelor justiției pentru copii” a fost elaborat Curriculum pentru personalul care lucrează cu copiii aflați în detenție – „Asigurarea drepturilor copiilor din detenție, ce ar contribui la formarea unor competențe noi, specifice, necesare unui angajat al sistemului penitenciar care interacționează cu minorii în detenție în realizarea adecvată a rolului și misiunii lui profesionale, având menirea de a da o mai mare claritate asupra exigențelor speciale de tratament a copiilor în detenție. Începând cu anul de instruire 2012, în Programele de instruire inițială și perfecționare a fost introdusă disciplină nouă „Asigurarea drepturilor copiilor în locurile de detenție”, lecții ce au fost citite la fiecare grup instruit. Numărul de ore pentru fiecare program este:

- pregătirea inițială a subofițerilor de justiție (3 luni, cursanți) - 8 ore;
- pregătirea inițială a ofițerilor (2 săptămâni) - 4 ore;
- perfecționarea personalului sistemului penitenciar (1 săptămână) - 4 ore.

Din momentul reluării activității Penitenciarului nr. 10-Goian și până în prezent, personalul instituției a participat la diverse tipuri de instruirii, axate pe lucrul cu minorii. Totodată, este de menționat că pe parcursul trimestrului IV 2012 și Trimestrul I 2013, DIP a

		<p>elaborat Metodologia de lucru individualizată în lucrul cu minorii, și anume metoda managementului de caz. La data de 1 februarie 2013, personalul penitenciarului nr.10-Goian a participat la un seminar de instruire organizat de către Departamentul Instituțiilor Penitenciare și Misiunea NORLAM, în cadrul căruia angajații penitenciarului Goian au avut posibilitatea de a se familiariza cu metoda managementului de caz. Astfel în cadrul instruirii personalul penitenciarului Goian au stabilit un program săptămânal general și un model de program individual pentru un minor condamnat în baza studiului de caz și au avut posibilitatea de a lucra în echipe interdisciplinare și de tratament individualizat a deținuților.</p> <p>În perioada 14-15 februarie 2013, în cadrul seminarului organizat la NORLAM, colaboratorii penitenciarului nr.10 – Goian, s-au familiarizat cu elemente de evaluare a riscurilor, factorii criminogeni, planificarea individuală, accentul primordial fiind pus pe studii de caz și lucru în echipă. Astfel, scopul instruirilor a fost asigurarea personalului penitenciar cu un sistem de acțiuni complexe, dinamice direcționate spre restabilirea condamnatului în drepturi, statut, sănătate, aprecierea de sine și aprecierea celorlalți³⁸.</p> <p>Oficiul Central de Probațiune:</p> <p>În scopul îmbunătățirii activității profesionale a consilierului de probațiune și în special la capitolul lucrul cu minorii, consilierii de probațiune din RM au fost implicați în anul 2013 în cadrul următoarelor instruirii:</p> <p><i>„Adaptarea socială a persoanelor liberate din locurile de detenție”;</i> <i>”Justiția pentru Copii”;</i> <i>„Rețeaua socială.Focalizarea resurselor</i></p>	
--	--	--	--

³⁸Răspuns al Departamentului Instituțiilor Penitenciare (nr. 2/896 din 05 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/203 din 10 Februarie 2014.

			<p><i>comunitare”;</i> „Consolidarea sistemului de probațiune juvenilă”; „Consolidarea mecanismului de referire a copiilor aflați în conflict cu legea penală sau copiilor sub vârsta răspunderii penale. Dejudiciarizarea în cauzele penale”; Justiția pentru minori standardele și procedurile justiției pentru minori, abilitați și cunoștințe specifice pentru lucru cu minorii”; „Evaluarea psihosocială. Asistență și consiliere”; „Prezenta și viitoarea cooperare dintre probațiune, procuratură și instanță de judecată”.</p> <p>Toți consilierii de probațiune au acces la instruirea și formarea potrivită pentru rolul și nivelul lor de responsabilități profesionale. Consilierii de probațiune care lucrează sau urmează să lucreze cu copii în conflict cu legea beneficiază de instruire specializată potrivită³⁹.</p> <p>În anul 2013 a fost aprobat Curriculumul de instruire continua a consilierilor de probațiune specializați în cauzele penale cu implicarea copiilor în conflict cu legea penală, curriculum elaborat de către experți ai Institutului de Reforme Penale cu susținerea financiară a UNICEF-Moldova.</p> <p>Aprecierea IRP – Nivelul 3 (reflectat relativ bine în legi și politici, dar continuă să existe anumite deficiențe în privința anumitor instituții și în special servicii pentru copiii în conflict cu legea, copiii martori și victime ai infracțiunii).</p>	
15.	PREVENIREA	existența unui plan național de prevenire a delinvenței juvenile	<p>existența planurilor la nivel central și a mecanismului de implementare; susținerea familiilor cu copii în situații de risc; rețele locale pentru copiii vulnerabili; servicii de suport pentru familii cu venit redus; posibilități de muncă și instruire profesională pentru copii; interdicția pedepselor corporale și reducerea violenței în</p>	<p>indicatorul poate fi calculat conform metodologiei;</p> <p>nu totdeauna e posibil de a determina relevanța și suficiența</p>

³⁹Răspuns al Oficiului Central de Probațiune (nr. 2/03190 din 03 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/200 din 10 Februarie 2014.

		<p>familie; prevenirea abuzului de alcool și substanțe; oportunități educaționale alternative și complementare învățământului școlar; activități culturale și sportive pentru copii; sensibilizarea copiilor referitor la drepturile și obligațiile lor</p> <p>Ministerul Afacerilor Interne: În perioada a 12 luni ale anului 2013, Inspectoratul General al Poliției de comun cu reprezentanții Centrului Internațional pentru Protecția și Promovarea Drepturilor Femeii „La Strada” și Asociația Obștească „Mamele pentru Viață” a lansat 2 campanii de sensibilizare a tinerei generații cu promovarea modului sănătos de viață, prevenirea și combaterea viciilor sociale și a violenței, cu genericul „Un copil informat – un copil protejat” și „Împreună copii pentru siguranță”.</p> <p>De către subdiviziunile teritoriale de poliție, în perioada vizată, au fost organizate și desfășurate 4903 razii, dintre care cu reprezentanții organelor de protecție socială – 958, direcțiilor generale învățământ, tineret și sport – 467, iar de comun cu medicii de familie – 254.</p> <p>În adresa Consiliilor locale pentru protecția drepturilor copilului au fost expediate 2130 prezentări pentru aplicarea măsurilor de influență publică și implicarea în soluționarea problemelor copiilor aflați în dificultate, dintre care au fost examinate 883. Totodată, în adresa instituțiilor de învățământ au fost expediate 660 înștiințări, fiind examinate 400, iar în adresa organelor competente – 783 înștiințări și 586 sesizări.</p> <p>De către angajații poliției, în instituțiile de învățământ preuniversitar, au fost desfășurate 10090 activități cu caracter informativ-educativ, prin intermediul cărora copiii au fost</p>	<p>activităților de prevenire a delincvenței juvenile</p>
--	--	--	---

		<p>familiarizați cu situația la capitolul infracționalității în mediul persoanelor de vârstă minoră, prevederile legislației penale și contravenționale la acest compartiment, precum și riscurile de victimizare la care sunt expuși, fiindu-le înaintate recomandări pentru a le evita.</p> <p>Pentru sensibilizarea opiniei publice asupra problemelor copiilor aflați în dificultate precum, familiarizarea cu situația la compartimentul delicvența juvenilă, de către inspectorii pentru minori au fost realizate 303 materiale pentru sursele mas-media, inclusiv 91 emisiuni televizate, 58 reportaje radio și 154 publicații în presă. În 42 inspectorate de poliție, au fost desfășurate 52 de vizite, la care au participat 1965 copii și părinți, care au fost familiarizați cu modul de recepționare, înregistrare a apelurilor parvenite de la cetățeni, organizarea, dirijarea și reacționarea oportună, implicit a fost prezentat echipamentul din dotarea poliției. Copiii au avut posibilitatea să i-a atitudine, cu competențele Poliției în domeniul asigurării protecției și drepturilor copilului victime ale agresiunii, primind recomandări de evitare a situațiilor de risc⁴⁰.</p> <p>Ministerul Muncii Protecției Sociale și Familiei: Secțiile și Direcțiile asistența socială și protecție a familiei completează anual rapoartele statistice CER-103 Copii rămași fără ocrotire părintească și CER-103A Copiii din sistemul rezidențial, care conține date dezagregate pe vârste, sex, mediu rural/urban, dezabilitate, forme de protecție aplicate.</p>	
--	--	---	--

⁴⁰Răspuns al Inspectoratului General de Poliție (nr. 34/11 din 21 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/206 din 10 Februarie 2014.

			<p>A fost aprobat Regulamentul-cadru cu privire la serviciul de asistență parentală profesională⁴¹, printre beneficiarii serviciului vizat sunt copiii care:</p> <ul style="list-style-type: none"> - au mai puțin de 14 ani și au săvârșit o încălcare a legislației penale, dar nu poartă răspundere din punct de vedere juridic și se află în cel puțin una dintre situațiile expuse în punctul 4 literele a), b) sau c); - au între 14 și 18 ani și le-a fost aplicată o pedeapsă penală fără privațiune de libertate sau au fost eliberați de răspundere penală și se află în cel puțin una dintre situațiile expuse în punctul 4 literele a), b) sau c). <p>A fost aprobat Regulamentul-cadru cu privire la cuprinderea și funcționarea Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii.⁴² Serviciul de sprijin familial reprezintă un serviciu oferit familiilor cu scopul de a preveni și/sau a depăși situațiile de risc în vederea asigurării creșterii și educației copilului în mediul familial. Ajutorul bănesc se va acorda părinților sau persoanei îngrijitoare care se află de facto cu copilul printr-o plată unică sau lunară în cuantum lunar de 500-3000 lei perioada nu va depăși 6 luni.</p> <p>Ministerul Culturii⁴³:</p> <p>A întreprins o serie de activități culturale și educative care au ca public țintă copiii, în special vulnerabili care sunt mai predispuși spre un comportament deviant, prin organizarea de concert, spectacole. Pe parcursul anului 2013 au fost organizate 12 activități</p>	
--	--	--	---	--

⁴¹Hotărârea Guvernului nr.1362 din 07 decembrie 2007 privind aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la serviciul de asistență parentală profesională, publicată în M.Of. nr. 198-202 din 21.12.2007: <http://lex.justice.md/md/326286/>.

⁴²Hotărârea Guvernului nr. 889 din 11 noiembrie 2013 privind aprobarea Regulamentului-cadru cu privire la organizarea și funcționarea Serviciului social de sprijin pentru familiile cu copii, publicat în M.Of. nr. 262-267 din 22.11.2013: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=350352>.

⁴³Ministerul Culturii consideră necesară introducerea la Compartimentul "Indicatori de politici", nr.15, secțiunea Detalii "Elaborarea și utilizarea studiilor (calitative) pentru determinarea tipurilor specifice de infracțiuni realizate de către copii, precum și identificarea concretă a cauzelor, factorilor, condițiilor care au generat comiterea infracțiunilor".

		<p>culturale.</p> <p>Pe parcursul anului 2013 sau implicat activ următoarele instituții culturale:</p> <p>Teatrul Național “Mihai Eminescu”- pe parcursul anului 2013 a realizat următoarele activități culturale pentru publicul țintă- copiii: colaborări permanente cu centrele de plasament pentru copii și cu casele de copii, oferindu-le bilete gratuite (invitații) la spectacolele din repertoriul teatrului; colaborări cu centrul de Creație ARTICO în vederea desfășurării unor acțiuni culturale pentru copii; colaborări cu liceele din capitală, suburbii și oferirea билетelor cu preț redus, de asemenea se oferă intrare gratuită copiilor din familiile social-vulnerabile.</p> <p>Teatrul Republican “Luceafărul” a jucat în perioada anului 2013, 124 spectacole pentru copii deservind în total 24927 spectatori. Organizarea și desfășurarea unor turnee prin țară, eficientizează comunicarea culturală reprezentând totodată un factor de incluziune socială. Menționăm în acest sens turneele : Aladin după O mie și una de nopți (s.Cîrnațeni, rn.Căușeni), Câinele Grădinarului de Lope de Vega (or. Bălți), Opera de trei parale după B. Brecht (or. Strășeni).</p> <p>Teatrul Republican de Păpuși “Licurici” a montat 82 spectacole deservind circa 10143 de spectatori. Publicul țintă al programelor sunt copiii de la 3 la 12 ani.</p> <p>Teatrul Național “Vasile Alecsandri” din Bălți a avut o activitate fructuoasă în ceea ce privește promovarea valorilor educative și culturale printre rândurile tinerilor, având montate 28 de spectacole cu un total de 39 603 spectatori.</p> <p>S-a desfășurat Salonul Internațional de Carte pentru Copii și</p>	
--	--	--	--

		<p>Tineret, ediția a XVII-a a festivalului Internațional de Poezie «Grigore Vieru», Concursul literar «La izvoarele înțelepciunii», ediția a XXIII-a, Campania națională «Copiii moldovei citesc o carte». Și încadrul Centrului de Cultură și Artă Ginta Latină au fost organizate un șir de activități inclusiv pentru categoria copiilor, printre care menționăm : Manifestările tradiționale cu ocazia zilei de naștere a poetului M. Eminescu, cu Spectacol teatralizat și Concurs literar între liceele municipiului; Omagierea tradițională a scriitorului I.Creangă cu genericul Un măștișor pentru Ion Creangă; Desfășurarea Sărbătorii tradiționale Săptămânii Latinității, cuorganizarea Concursului de poezie Vin din munții Latinei cu participarea elevilor din liceele municipale⁴⁴.</p> <p>Ministerul Tineretului și Sportului: Nu pot fi oferite date concrete, întrucât prin prisma competențelor nu este elaborat un plan de acțiuni ale instituției cu privire la prevenirea delincvenței juvenile.</p> <p>Totuși potrivit răspunsului⁴⁵ la demersul expeditatde IRP, se confirmă că întreg spectrul de activități sportive organizate și desfășurate de Școlile sportive din subordinea Ministerului au drept scop primordial promovarea unii stil de viață sănătos în rîndurile copiilor și tinerilor.</p> <p>Consiliul Național pentru Protecția Drepturilor Copilului: CNPDC nu au generat rapoarte planuri de acțiuni sau strategii în acest domeniu. Totuși este un organ guvernamental constituit din</p>	
--	--	--	--

⁴⁴Ră spuns al Ministerului Culturii al Republicii Moldova (nr. 08-09/510 din 11 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/214 din 10 Februarie 2014.

⁴⁵Ră spuns al Ministerul Tineretului și Sportului al Republicii Moldova (nr. 02/276 din 10 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/210 din 10 Februarie 2014.

		<p>reprezentanți ai autorităților publice centrale și locale: MMPSF, MAI, ME, MJ, acestea sunt sursele de obținerea informațiilor⁴⁶.</p> <p>Oficiul Central de Probațiune: Pe parcursul anului 2013, în cadrul instituțiilor de învățământ au fost desfășurate activități educativ-preventive pe linia prevenirii delincvenței juvenile și reducerea criminalității în rândurile minorilor. La activități au participat 1799 elevi ai claselor V-IX-a și cadre didactice. În cadrul discuțiilor desfășurate cu elevii au fost prezentate aspecte privind delincvența juvenilă, comiterea infracțiunilor și siguranța pe internet. Minorii au fost avertizați asupra riscurilor la care se expun dacă comit infracțiuni contra patrimoniului, infracțiuni privind viața sexuală, postează fotografii cu ei sau cu familia lor pe internet, sau dacă vor comunica date personale necunoscuților⁴⁷.</p> <p>Aprecierea IRP – Nivelul 3 (reflectat moderat în legi și politici; continuă să existe anumite inconsecvențe în activitatea a varii instituții ce urmează a fi implicate; nu există certitudine referitor la aria de acoperire a activităților și a grupurilor de beneficiari).</p>	
--	--	--	--

⁴⁶Răspuns al Consiliului Național pentru Protecția Drepturilor Copilului al Republicii Moldova (nr. 1137C-29 din 27 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr. 14/212 din 10 Februarie 2014.

⁴⁷Răspuns al Oficiului Central de Probațiune (nr. 2/03190 din 03 Martie 2014) la Demersul Institutului de Reforme Penale nr.14/200 din 10 Februarie 2014.